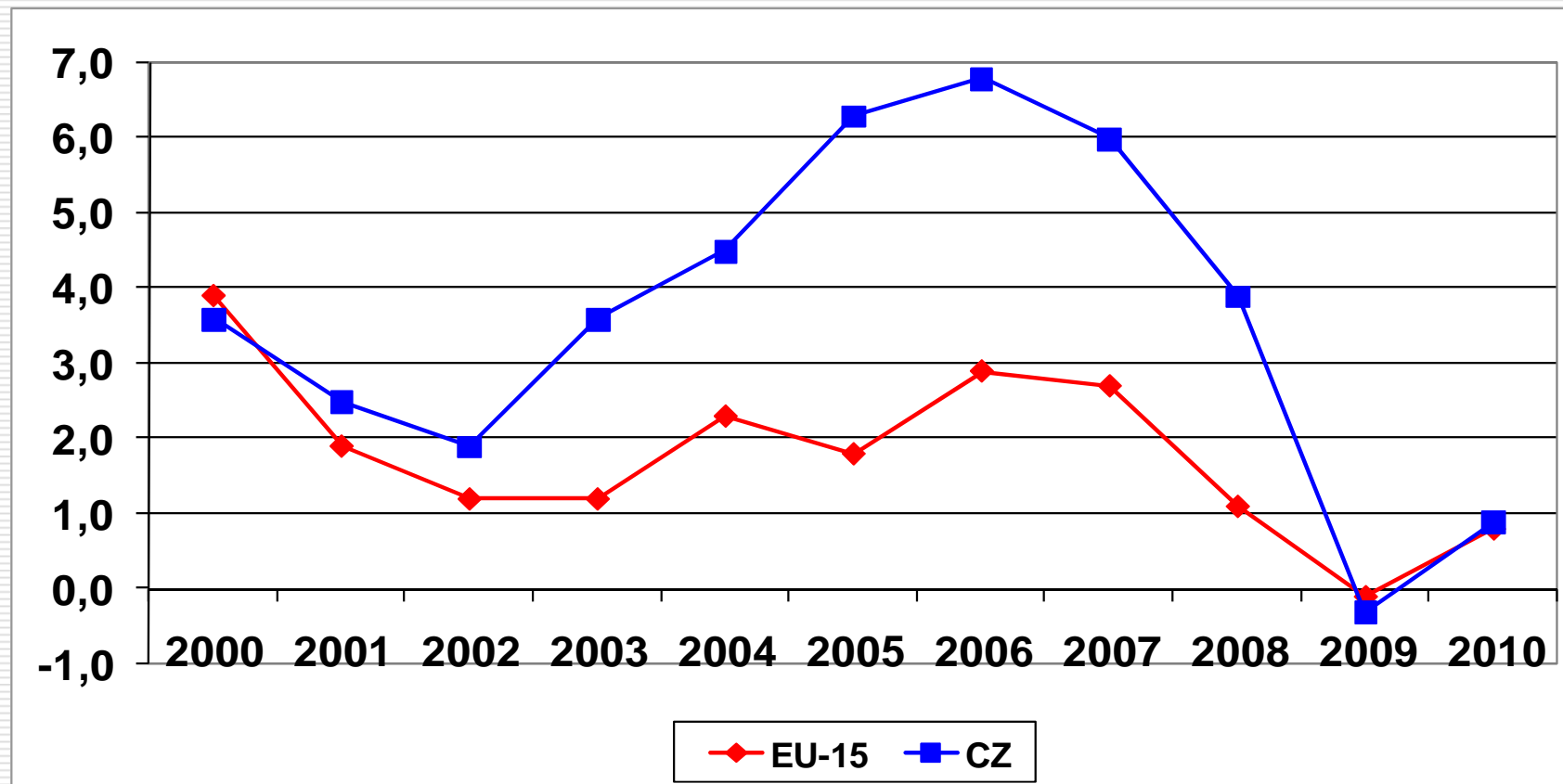


Reforma systému Výzkumu, vývoje a inovací v České republice

Miroslava Kopicová
Rada pro výzkum a vývoj
Brno 29.4.2009

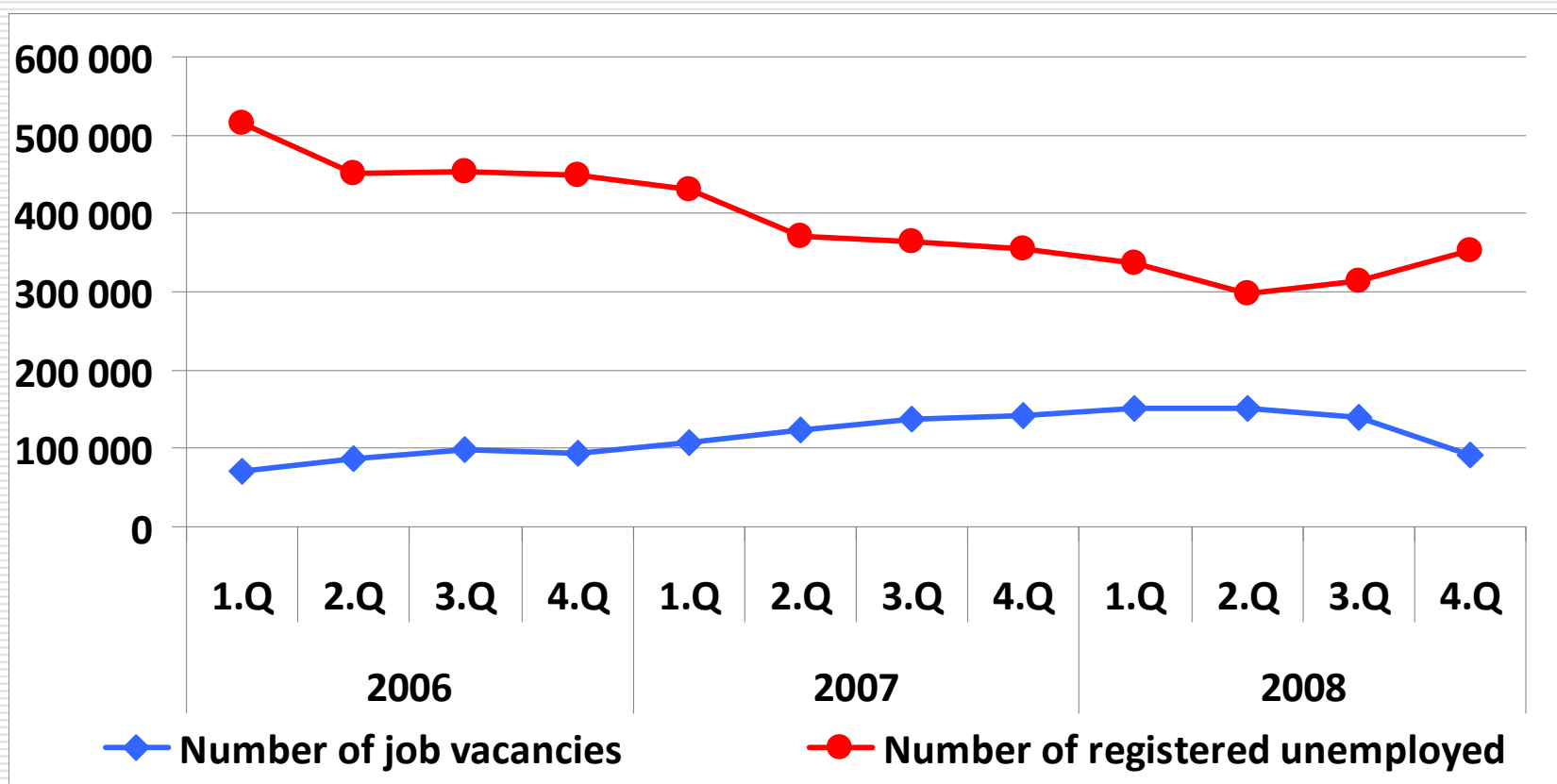
Kvantitativní růst HDP v %

1999-2008 posilování průmyslu prostřednictvím PZI a investičních pobídek
Dynamika růstu HDP v ČR v porovnání s EU15 více než dvojnásobná
v letech 2005 – 2008



Dopady na český trh práce

2007-2008: Výsledek rapidního ekonomického růstu: poptávka po inženýrech, vědcích, technících a řemeslnících vysoce přesáhla jejich nabídku
- Zvrat ve druhé polovině 2008, další pokles zaměstnanosti se očekává v roce 2009



Růst zaměstnanosti dle sektorů

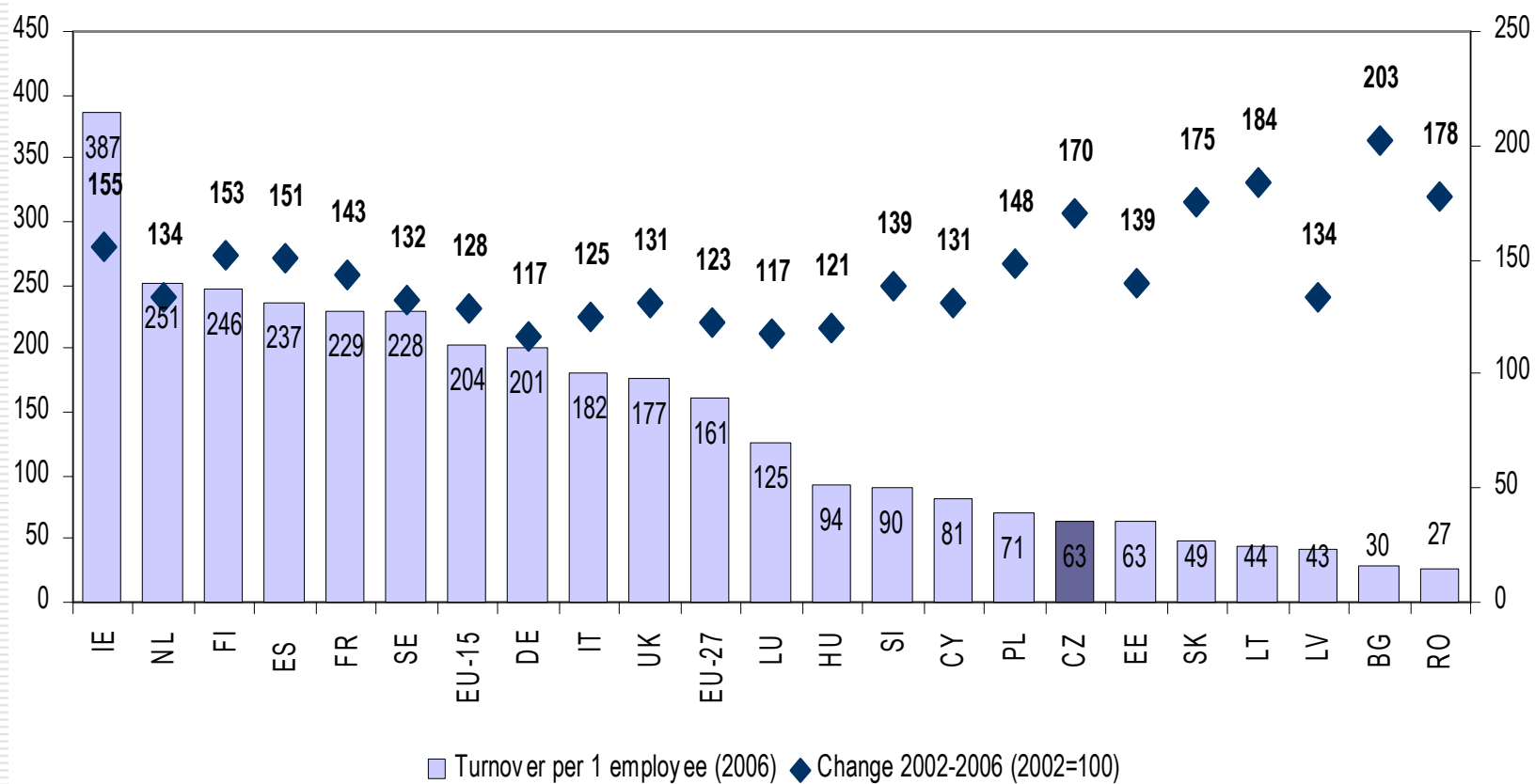
Sektor	Nová pracovní místa	Změna 2001-2007	Produktivita práce 2007 ve srovnání s EU-27
Ostatní obchodní služby	74 000	+46%	36%
Automobilový průmysl	71 000	+100%	50%
Kovodělný průmysl	48 000	+33%	40%
Zdravotnictví	42 000	+14%	-
Elektrotechnický průmysl	21 000	+30%	33%
Hardware a elektronika	14 000	+141%	25%

Zaměstnanost v ICT službách

- ❑ Nárůst zaměstnanosti v období 2001 – 2007 o 1/3 na úroveň průměru zemí EU
- ❑ Přesto je ICT odborníků stále nedostatek – hlavní omezení pro kvalitativní rozvoj ICT odvětví
- ❑ Práce IT odborníků žádaná a nadprůměrně odměňovaná
- ❑ ICT investoři v Česku požadují více rutinní činnosti, méně pak vývoj software či systémů
- ❑ Absolventi ITC oborů běžně procházejí masivním doškolením v produktech, chybí jim interdisciplinární a jazykové znalosti, analytické, manažerské a obchodní dovednosti – klíčové pro budoucí rozvoj

Příklad srovnání produktivity práce

Výroba ICT, zdravotnických a optických nástrojů a přístrojů



Příčiny kvantitativního růstu před krizí

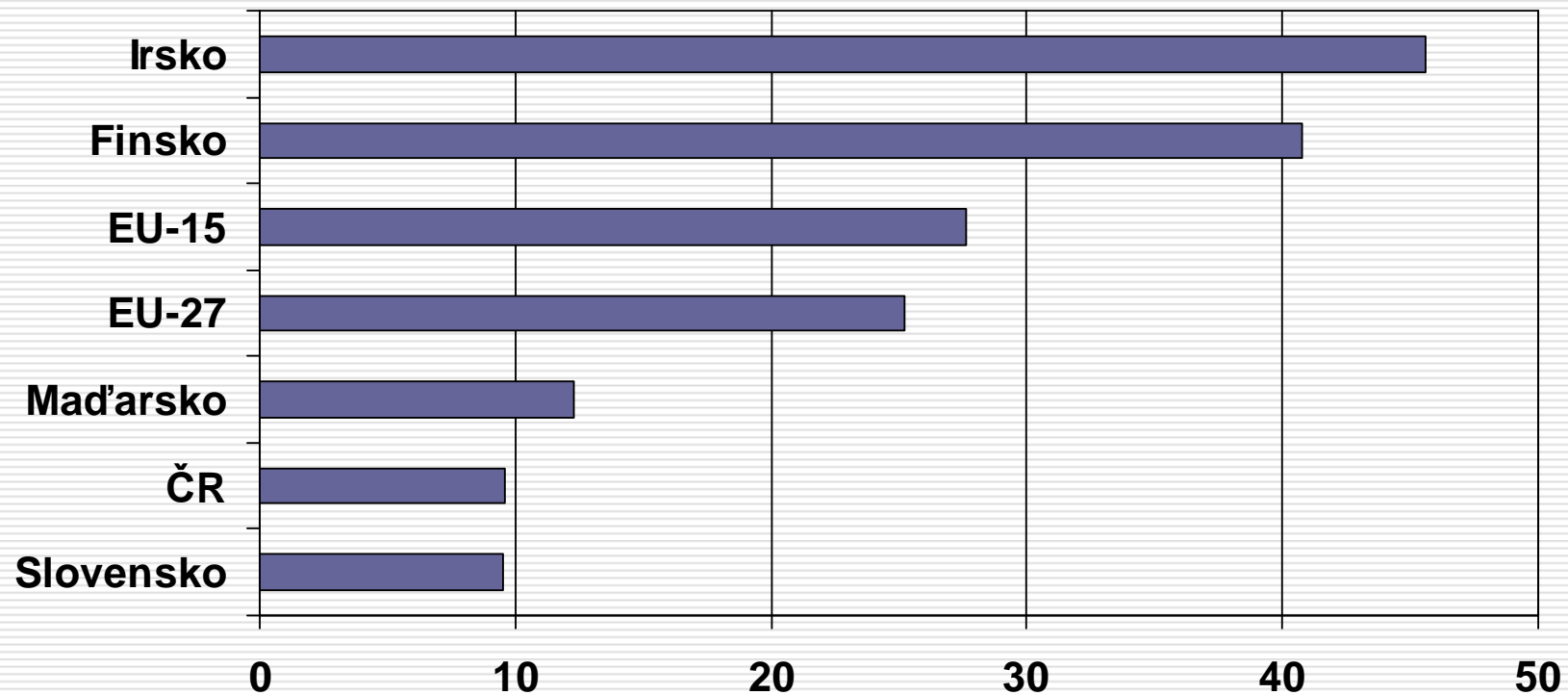
- ❑ Investiční pobídky vedly především ke vzniku průmyslových podniků s výrobními a montážními linkami (99 % v 1999, ještě 76 % v 2007) – silné PZI do nižších a středně znalostně intenzivních výrob a služeb
- ❑ Existoval významný trend přesouvat tyto typy výrob a služeb ze západních zemí do rozvojových, včetně ČR
- ❑ Měli jsme dostatečnou nabídku kvalifikované pracovní síly
- ❑ Ekonomický růst v cílových trzích českých exportérů (zejména západní Evropa) byl dostatečně silný pro naši expanzi
- ❑ Disponibilní příjem domácností rostl, stejně jako důvěra podniků v ekonomický rozvoj
- ❑ Stavebnictví bylo taženo požadavky bydlení, průmyslu, obchodu a dopravou
- ❑ **Úspěch investic s nízkou přidanou hodnotou pomohl přesvědčit investory, že je zde prostor pro operace s vyšší přidanou hodnotou – ale změny přicházejí příliš pomalu**

Jaké příští trendy budou formovat tvář české ekonomiky?

- ❑ **Růst požadavků po vysoce kvalifikovaných pracovnících pro technické profese**
- ❑ **Nové trendy v poptávce po kvalifikované pracovní síle s interdisciplinárními dovednostmi**
- ❑ **Stálý nedostatek vysoce vzdělaných IT odborníků** – bariéra rozvoje
- ❑ **Tlak na změnu struktury průmyslu** - od montoven k podnikům s vysokou přidanou hodnotou
- ❑ **Orientace českého exportu** - nově se objevující trhy
- ❑ **Přesun výrob do nízkonákladových zemí**
- ❑ **„Střední řetěz“** – růst významu outsourcingu
- ❑ **Sdílená centra služeb** – jejich transformace nebo ústup v delší perspektivě?

Máme dostatek LZ pro růst prostřednictvím kvality v příštích letech?

Podíl lidí s terciárním vzděláním ve středně a high-tech výroách v roce 2007 ve vybraných zemích EU (%)



Shrnutí

- ❑ Jsme jedna z nejdražších rozvíjejících se zemí pokud jde o mzdy pracovníků – čtyřikrát dražší než Čína, dvakrát než země Balkánu a o polovinu než Slovensko či Polsko
- ❑ Ztrácíme teď řadu konkurenčních výhod, které nám pomáhaly růst v minulosti – kvantitativní růst je třeba nahradit kvalitou
- ❑ Globální konkurence bude v příštích letech silnější a velcí zaměstnavatelé v průmyslu ČR budou většinou ohroženi – motivace méně rozvinutých zemí dohonit Západ je mnohem silnější, než naše
- ❑ Česká republika, věřím, v příštích letech poroste, ale nepochybně část průmyslové produkce, ale i znalostně méně náročných služeb, zmizí

Musíme to vnímat jako příležitost k přechodu na kvalitativní růst české ekonomiky a pracovní síly – je třeba se na to připravit a využít tu šanci!

Proč je reforma systému VaVaI nezbytná?

- ❑ Aktuální výstupy VaVaI pro českou ekonomiku a společnost **jsou neuspokojivé**
- ❑ Existující **system financování je zastaralý a neefektivní** – již není schopen efektivně a včas financovat VaV, včetně využívání finančních zdrojů EU
- ❑ **Pokračující fragmentace** českého VaV; systém není schopen dostatečně rozpoznat excelenci a také víceméně chybí priority – to vede **zaostávání země** v mnoha oblastech VaV

O čem je reforma? 7 hlavních bodů

- ❑ Zjednodušená podpora V+V
- ❑ Nižší počet rozpočtových kapitol
- ❑ Excellence ve výzkumu
- ❑ Spolupráce výzkumu s uživateli
- ❑ Pružná organizační struktura výzkumu
- ❑ Lidské zdroje pro výzkum
- ❑ Rozvoj mezinárodní spolupráce

Plán realizace reformy (1)

Vláda vyhlásila následující opatření:

- ❑ Předložení [Operačního programu VaVpI](#) (*EK ho podepsala 1.října 2008*).
- ❑ Předložení realizačních dokumentů pro [OP VaVpI](#)
- ❑ Příprava [rozpočtu VaV](#) pro rok 2009 a výhledu pro roky 2010 a 2011
- ❑ [Novela zákona č.130/2002 Sb.](#) a souvisejících prováděcích pravidel a vyhlášek
- ❑ Návrh nezbytných změn v [řízení VaVaI](#)
- ❑ Vydání nové metodiky [Informačního systému VaV](#)

Plán realizace reformy (2)

- ❑ Vývoj a předložení 7 koncepcí VaV
- ❑ Do 31. 3. 2009 předložit Národní politiku VaVaI pro léta 2009 - 2015 (*vláda 31.5.2009*)

Souběžné akce:

- ❑ Prodloužení realizace Výzkumných záměrů
- ❑ Prodloužení programu Výzkumných center do roku 2011
- ❑ Skončení veřejných soutěží pro většinu existujících programů

Podpůrné akce:

- ❑ Vydání nové Metodiky hodnocení 2008 (*dokončené v červnu 2008*)
- ❑ Příprava souboru nových priorit VaV (*připravuje se*)

Veřejné výdaje na VaV

- **Výdaje českého státního rozpočtu** (*s výhledem do roku 2011*)

Rok	1996	2000	2005	2007	2008	(2009)	2010)	(2011)
mld. Kč	6,2	11,6	16,5	21,5	23,1	24,8	26,8	28,9

- **EU zdroje na VaV (strukturální fondy)**

- Od roku 2007 cca. **10 mld. Kč/rok** (*financování fakticky začne od roku 2010*)

Základní principy reformy

- ❑ Zjednodušení struktury veřejného financování, snížení počtu rozpočtových kapitol a snížení celkové administrativní zátěže
- ❑ Striktně bude preferována **excelence a kvalita**
- ❑ Přesun rozhodování jak dosáhnout co nejlepších výsledků z **ministerstev na organizace**, v případě institucionálního financování, a **na profesionální agentury**, v případě programového financování
- ❑ Posílení **vzájemné spolupráce** výzkumných organizací a specifická podpora široké spolupráce se **soukromými společnostmi** ke zvýšení příspěvku VaV pro ekonomiku s společnost
- ❑ **Zvýšení počtu výzkumníků** a rozšíření účasti ČR na **mezinárodní spolupráci** napříč oblastmi VaVaI

System financování VaV

□ Programové financování

- Běžící programy budou pokračovat beze změny, dle stávajících pravidel
- Nové projekty v oblasti základního výzkumu budou od roku 2010 financovány prostřednictvím České grantové agentury (ČGA)
- Od roku 2011 bude aplikovaný VaV financován prostřednictvím nově ustavené České technologické agentury (ČTA)
- Vedle financování prostřednictvím ČTA, bude zachováno financování 4 horizontálních a 3 specifických platforem prostřednictvím ministerstev

□ Institucionální financování

- Do roku 2011 budou výzkumné organizace financovány dle stávajících pravidel pro Programy výzkumu
- Od 2012 bude financování založeno na kombinaci hodnocení dosažených výsledků a mezinárodního hodnocení, zabezpečeného 7 poskytovateli
- Kombinace obou principů bude využita v přechodném období 2010-2011

System financování VaV: Horizontální a specifické platformy

☐ Horizontální platformy VaV (oblasti):

- Mezinárodní spolupráce ve VaV
- Bezpečnost
- Národní kulturní identita
- Velké infrastruktury VaV

☐ Specifické platformy VaV (oblasti):

- Aplikovaný zemědělský VaV
- Aplikovaný obranný VaV
- Aplikovaný VaV ve zdravotnictví

Metodika hodnocení VaV

- ❑ Budou se hodnotit pouze **výzkumné organizace** (VO – dle Rámce Společenství pro státní podporu VaV)
- ❑ **Přidělování institucionálního financování** zakladatelům VO (rozpočtovým kapitolám) bude založeno na výsledcích hodnocení
- ❑ V úvahu budou brány **veškeré výsledky výzkumných organizací** (bez ohledu na zdroj financování)
- ❑ Použijí se **výsledky za posledních 5 let** tak, aby se předešlo dramatickým změnám ve financování
- ❑ Zakladatelé budou přidělovat prostředky dle **specifické hodnotící procedury** („RAE like“ procedura)

Změny v řízení VaVaI

- ❑ Rada pro VaVaI (rozšíření působnosti o legislativu a tvorbu politik pro VaVaI)
- ❑ Česká grantová agentura (ČGA – programy základního výzkumu; rozšíření financování aktivit místo AV ČR a MZdr)
- ❑ Česká technologická agentura (ČTA – programy aplikovaného výzkumu)
- ❑ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT – rozšíření působnosti o přidělování prostředků strukturálních fondů a velkých infrastruktur VaV)
- ❑ Snížení počtu financujících institucí (11)

Lidské zdroje pro VaV

- ❑ OP „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“
- ❑ Nový zákon o terciárním vzdělávání (připravuje se)
- ❑ Změny v financování VaV – vliv na financování doktorských studií
- ❑ Strukturální fondy v oblasti VaVaI podpoří počet mladých výzkumníků a těch, kteří mají mezinárodní zkušenost
- ❑ Realizace kariérní dráhy (žebříčků) výzkumných institucí
- ❑ Nábor výzkumníků ze třetích zemí (mimo EU)

Stav Reformy k 20.4.2009 (1)

- ❑ Promítnout Reformu do OP „Výzkum a vývoj pro inovace“ (MŠMT, usnesením vlády 2.4.2008)
- ❑ Promítnout Reformu do návrhů SR (usn. vlády 27.6.2008)
- ❑ Promítnout Reformu do novely Zákona č.130/2002 Sb. (10.4. Zákon č.110/2009 Sb., platnost 1.7.2009)
- ❑ Zpracovat mezirezortní Koncepti mezinárodní spolupráce ve V+V do r 2015 (MŠMT, usn. Vlády 9.7.2008)
- ❑ Zpracovat Mezirezortní koncepci bezpečnostního výzkumu a vývoje do roku 2015 (MV, usn.vlády 27.6.2008)
- ❑ Navrhnout změny ve státní správě V+V+I (RVV, usn.vl.20.10.2008)

Stav Reformy k 20.4.2009 (2)

- ❑ Zpracovat **Koncepci Informačního systému V+V+I** (RVV, usn. vlády 3.11.2008)
- ❑ Zpracovat **Mezirezortní koncepci podpory velkých infrastruktur pro V+V** (MŠMT, usn. vlády 16.12.2008)
- ❑ Zpracovat **Mezirezortní koncepci aplikovaného V+V národní kultury a identity** (MK, usn. vl. 1.12.2008)
- ❑ Zpracovat **Koncepci obranného aplikovaného V+V do roku 2015** (MO, 16.12.2008)
- ❑ Zpracovat **Koncepci zemědělského aplikovaného V+V do roku 2015** (MZe, usn. vlády 26.11.2009)
- ❑ Zpracovat **Koncepci zdravotnického aplikovaného V+V do roku 2015** (MZ, dosud neschváleno)

Stav Reformy k 20.4.2009 (3)

- ❑ Předložit vládě návrh **Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací na léta 2009-2015** (RVV, připravuje se, termín 29.5.2009)
- ❑ V návaznosti na novelu zákona připravit **Českou technologickou agenturu** (RVV, probíhá)
- ❑ Zajistit **lidské zdroje pro výzkum, vývoj a inovace** (MŠMT)

Děkuji za pozornost